ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ 26-ՐԴ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄԸ ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ԲԵՌԼԻՆՈՒՄ

Սույն թվականի օգոստոսի 10—18 օրերին Արևմտյան Բեռլինում տեղի ունեցավ Ե. Հ. Խ.-ի Կենտրոնական կոմիտեի 26-րդ գումարումը՝ մասնակցությամբ Կենտրոնական կոմիտեի ավելի քան 120 անդամների, պատգամավորների, երիտասարդ խորհրդականների, դիտորդների, հյուրերի և Ե. Հ. Խ.-ի պատասխանատու պաշտոնյաների, ընդամենը՝ շուրջ 500 հոգի:

Օգոստոսի 10-ին, կիրակի առավոտյան, «Քայզեր Վիլհելմ» Մայր եկեղեցում հավաքական աղոթքով կատարվեց ժողովի բացման արարողությունը: Տեղական եկեղեցիների անունից Արևմտյան Բեռլինի episkոպոս դոկտ. Կուրտ Շարֆը ժողովի մասնակիցներին բարիգալստյան խոսք ուղղեց: Հանդիսավոր արարողության ընթացքում, ժողովի բացման առթիվ, քարոզեց ռուս եկեղեցու Եվրոպայի էկզարխ միտրոպոլիտ Անտոնի Պլում արքեպիսկոպոսը: Նա իր քարոզում նշեց, որ Ե. Հ. Խ.-ի անդամ եկեղեցիների միջև միության խարիսխը մեր Տերն է՝ Հիսուս Քրիստոսը, որն իր անմեղ արյունը թափել է մարդկության ազատագրման համար:

Նույն օրը, հետմիջօրեի, ժամը 14.30-ին, Բեռլինի «Կոնգրես հոլ» սրահում պաշտոնապես բացումը կատարվեց Ե. Հ. Խ.-ի Կենտրոնական կոմիտեի 26-րդ նստաշրջանի: Այս առթիվ Արևմտյան Բեռլինի պետական իշխանությանց անունից հանդես եկավ սենատոր դոկտ. Վեռներ Շթայնը՝ ողջունելով բոլոր ներկաներին:

Ողջույնի և բարեմաղթության խոսքերից հետո Կենտրոնական կոմիտեի ժողովի ծրագիրը հաստատվեց, ապա հաշվետու զեկուցումով հանդես եկավ Կենտրոնական կոմիտեի գործադիր մարմնի ատենապետ դոկտ. Մ. Մ. Թոմասը:

Իր զեկուցման մեջ հնդիկ աստվածաբանն ասաց, որ Ե. Հ. Խ.-ը խարսխված է Հիսուս Քրիստոսի անձի վրա: Այս նշանակում է, որ եկեղեցին Ավետարանի վկան է ողջ աշխարհում և բոլոր այլ կրոնների գաղափարախոսությունների և հոգևոր ուսուցումների մեջ:

Դոկտ. Թոմասն իր վերոհիշյալ խոսքերը ընդգծում էր՝ ասելով, որ ավետարանական վկայությունը պետք է մտահոգությունը լինի հանուր քրիստոնյա մարդկության, «Ամենակարևոր մտահոգություններից մեկը ներկայի մարդկության այն է, թե արդյոք կարո՞ղ են մարդիկ իրենց ազատությունը հասցնել բնության ուժերի սանձահարմանը, պայքարել ընկերային անարդարությունների դեմ, դիմագրավել մարդկության ապագայի դժվարությունները՝ ունենալով այն հաստատուն հավատքը, որ մարդկային հասարակության միությունը կարող է իրականանալ միայն այս ձևով»:

Դոկտ. Թոմասն իր զեկուցման մեջ նշեց նաև, որ մարդկային պատմությունը հիմնականում ազատագրության և միության դիալեկտիկա է: Արդի ժամանակների պատմությունը կարող է բնորոշվել երեք հատկանիշներով. առաջինը՝ մարդու ազատագրումն է բնության տիրապետությունից և մարդու տիրապետումը բնության վրա՝

տեխնոլոգիայի միջոցով. երկրորդը՝ մարդու ազատագրումը հասարակությանը շահագործող ու տիրապետող ուժերից, երրորդը՝ մարդու ազատագրումը ընկերային-բարոյական քարացած դոգմաներից և վերագնտնումը իր ստեղծագործ և շինարար ուժերի:

Հաջորդ զեկուցումը կարդաց Ե. Հ. Խ.-ի գլխավոր քարտուղար դոկտ. Ֆիլիպ Փոթրը: Ամփոփելով Ե. Հ. Խ.-ի անցած վեց տարիների գործունեությունը, նա ասաց, որ Ե. Հ. Խ.-ն, որպես գործունեության ուղի, աշխատել է ընտրել «հավատքի, հույսի և սիրո ճանապարհը»: Դոկտ. Փոթրը իր խոսքերը շեշտեց՝ ասելով. «Մենք միշտ ջանացել ենք, որ մեր ծրագրերը, մեր գործունեությունը և մեր կյանքի շեշտը լինեն այժմեական՝ պատասխանելու համար արդի ժամանակների բոլոր պահանջներին: Մեր ամբողջ ուժը, հավատքը և հնազանդությունը ծառայեցրել ենք այս նպատակին: Հավանաբար մենք շատ բան չենք նվաճել, բայց մեր այս ճանապարհով ջանացել ենք միշտ ներկա լինել և մասնակիցը դառնալ մարդկության փորձություններին՝ աշխատելով փնտրել և գտնել այս աշխարհում Աստուծո իսկական նպատակը»:

Դոկտ. Փոթրը այնուհետև թվարկեց այն աշխատանքները, որոնց Ե. Հ. Խ.-ի տարբեր հանձնաժողովները ձեռնարկել են վերջին վեց տարիների ընթացքում: Դրանցից են «Հավատո և կարգի», «Փրկությունն այսօր», «Առաքելություն և ավետարանչություն» և մի շարք այլ հանձնաժողովների կողմից կատարված աշխատանքները տարբեր բնագավառներում:

1968 թ. Ուփսալայի Դ համագումարից սկսած կազմվել են նաև «Պայքար ցեղասպանության դեմ» և կրթական ու վերանորոգչական-քարոզչական այլ հանձնախմբեր: Վերոհիշյալ այս հանձնախմբերի մշակած ծրագրերի և գործունեության շնորհիվ, նշեց դոկտ. Փոթրը, մեր կազմակերպությունը հիմնական քննության ենթարկվեց, և ամեն տեսակի տարաձայնություններ բացահայտվեցին: Այս տարաձայնություններից շատերն արդեն սկսել են բյուրեղանալ:

Կենտրոնական կոմիտեի անդամները մասնավոր ուշադրությամբ լսեցին դոկտ. Լուկաս Վիշերի զեկուցագիրը՝ եկեղեցիների միության վերաբերյալ, ուր զեկուցողը առաջ էր քաշում մի շարք այժմեական և կարևոր խնդիրներ:

Դոկտ. Վիշերը, անդրադառնալով եկեղեցիների միության համար թափվող ջանքերին, ասաց, որ Վատիկանի Բ ժողովից անցել է մոտ 10 տարի, և այդ ժամանակաշրջանում կաթոլիկե, ուղղափառ և բողոքական եկեղեցիների փոխհարաբերությունները գընալով զարգացել են ու ամրապնդվել: Այն պատնեշները, որոնք կարծեք հավիտենապես կոչված էին արգելելու փոխադարձ հարաբերությունների զարգացումը, չքացել են: Այնուամենայնիվ, սակայն, տեսանելի միությունը առայժմ մնում է անհասանելի:

Հիմնական, «եկեղեցական» խնդիրն է՝ ի՞նչ կերպով Քրիստոսի եկեղեցին պիտի կարողանա նվաճել համամարդկային եղբայրությունը: Այս հարցը այժմ քննարկվում է թե՛ կաթոլիկե եկեղեցում և թե՛ Ե. Հ. Խ.-ի զանազան անդամ եկեղեցիներում: Դոկտ. Վիշերը հույս հայտնեց, որ Ե. Հ. Խ.-ն առանձին մի ժողովով այս քննարկումների արդյունքները պիտի կարողանա ի մի բերել: Մինչ այդ, սակայն, Ե. Հ. Խ.-ն պիտի շարունակի իր դռները լայնորեն բաց պահել կաթոլիկե եկեղեցու առջև, նույնիսկ եթե այն լինի «որոշ հակասությունների և բարդությունների» գնով: Դոկտ. Վիշերն ավելացրեց, որ Ե. Հ. Խ.-ն պետք է միշտ պատրաստ լինի քննարկելու այն բոլոր հարցերը, որոնք առաջադրվել են կաթոլիկե եկեղեցու կողմից: Միայն նման լայնախոհ ոգով պիտի բացատրվի «էկումենիկ շարժման միութենական» նպատակը, որի մասին բացահայտ արտահայտություններ արվեցին Ուփսալայի Դ համագումարում:

Դոկտ. Վիշերը լավատես է Ե. Հ. Խ.-ի Ե համագումարի նկատմամբ, որի կարևոր թեմաներից մեկն է լինելու «Խոստովանել Քրիստոսին այսօր»: Ոչ մեկ նախորդող համագումար ուղղակիորեն չի զբաղվել այս վկայության խնդրով, և այն փաստը, որ տվյալ խնդիրը լայնորեն քննարկվելու է առաջիկա համագումարում, անհամեմատ հնարավորություններ է բովանդակում:

Ժողովի հաջորդ օրերին զեկուցումներով հանդես եկան ժողովի մի շարք մասնակիցներ:

Ա. Ե. Հ. Խ.-ի տնտեսական գործերի վարիչ լորդ Մարչն իր զեկուցման մեջ անդրադարձավ արդի կյանքի նոր և դժվարին պայմաններին՝ նկատի ունենալով մի շարք կարևոր երկրներում փողի արժեզրկումը: Արդյոք ի՞նչ միջոցներով հնարավոր է այսպիսի պայմաններում կայունացնել և ապահովել Ե. Հ. Խ.-ի տնտեսական պահանջները:

Բ. Դոկտ. տիկ. Միտը «Մարդու ապագան» խորագրով իր ճառում անդրադարձավ մարդկությանը մտահոգող ներկա կյանքի զանազան խնդիրներին: Հատկապես անդրադառնալով շրջակա միջավայրի աղտոտմանը և մարդկության արագ աճին, նա շեշտեց միջավայրի աղտոտման պատճառով մարդու կյանքի տարիների նվազ-

ման խնդրի կարևորությունը: Հարգելի զեկուցողը զանազան առաջարկություններ արեց՝ շեշտելով, որ մարդկությունը և բոլոր պետություններն այժմվանից պետք է նախատեսեն ապագայի բարդությունները:

Գ. Հոգեշնորհ Դավիթ Ջենքինգը՝ վարիչը «Հումանում» ուսումնասիրությանց բաժնի, իր զեկուցման մեջ ասաց, որ «միլիոնավոր մարդկանց տառապանքով ամբողջ աշխարհում եկեղեցին Աստուծո մարդեղության և փառավորության վկան է, և այս է եկեղեցին մարդկայնության առաջնորդող առաքելությունը, սրանում է արտահայտվում նրա մասնակցությունը Աստուծո գործին՝ մարդեղությանը: Ի՞նչ է «Հումանում»-ի ուսումնասիրությունը. այս հարցին անգլիական աստվածաբանը պատասխանում է հետևյալ նախադասությամբ. «Մարդու տառապանքը, Աստուծո փառավորումը և եկեղեցու զղջումը»:

Ժողովի ընթացքում առանձին հանձնախմբերի կողմից քննարկման առարկա դարձան վերոհիշյալ բոլոր զեկուցումները, նաև արդի կյանքի քաղաքական-ընկերային, ցեղային և հասարակական մի շարք այժմեական խնդիրներ: Ժողովն իր հատուկ որոշումներն արձանագրեց հետևյալ քաղաքական հարցերի վերաբերյալ.

1. Մերձավոր Արևելքի շարունակվող տագնապի քննարկումից հետո ժողովը հատկապես անդրադարձավ Կիպրոսի ներկա տագնապին: Ժողովի անունից Կիպրոսի նախագահ Մակարիոս արքեպիսկոպոսին հղվեց հատուկ մի նամակ՝ հավաստիացնելով նրան, որ Ե. Հ. Խ.-ն իր կենտրոնով ամեն ջանք ի գործ է դնելու՝ Ե. Հ. Խ-ի անդամ կիպրական եկեղեցուն իր օժանդակությունը բերելու և Կիպրոս կղզու վրա խաղաղությունը վերահաստատելու համար:

2. Ժողովը առանձին ուշադրությամբ քննարկեց ցեղային խտրականության հարցը: Կենտրոնական կոմիտեի 120 անդամները բվեարկեցին այն բանի օգտին, որ ցեղային խտրականության վերացման նպատակի համար կատարվող նյութական նպաստը շարունակական լինի: Չորս տարիներից ի վեր Ե. Հ. Խ.-ն տարին ավելի քան 200.000 դոլլար է տրամադրել այս նպատակի համար:

3. Երուսաղեմի հարցը ժողովի այժմեական հարցերից մեկն էր: Նկատի ունենալով, որ Երուսաղեմում դարավոր իրավունքներ վայելող հայ և հույն ուղղափառ եկեղեցիները, որոնք անդամ են Ե. Հ. Խ.-ին և որոնք անուղղակի կերպով ենթարկվել են ճնշումի, որի նպատակն է սահմանափակումը իրենց իրավունքների, Ե. Հ. Խ.-ն որոշում կայացրեց պաշտպան կանգնել իրեն անդամ հայ և հույն եկեղեցիներին առ որանկ է:

4. Կենտրոնական կոմիտեի անդամները համաձայնության եկան, որ Ե. Հ. Խ.-ի Ե համագումարը առաջիկա տարի տեղի ունենա աֆրիկյան ցամաքամասում, Քենիայի մայրաքաղաք Նայրոբիում:

5-րդ համագումարի նշանաբանն է՝ «Հիսուս Քրիստոս ազատագրում է և միացնում»: Համագումարի նախապատրաստական աշխատանքներն արդեն կատարվում են առանձին մի հանձնախմբի միջոցով:

5. Ե. Հ. Խ.-ին նոր անդամագրված եկեղեցիներ:

Կենտրոնական կոմիտեի դռնփակ նիստում առաջարկություններ արվեցին Ե. Հ. Խ.-ի կազմում, որպես նոր անդամ, զանազան ցամաքամասերի մի շարք եկեղեցիներ ընդգրկելու վերաբերյալ: Գրեթե միաձայնությամբ Ե. Հ. Խ.-ին անդամագրվեցին հետևյալ եկեղեցիները.

ա. Ինդոնեզիայի Հուրիա Քրիսչրն եկեղեցին, որն ունի 243.000 անդամ, 500 ուսուցիչ և քարոզիչ, 65 հովիվ և 481 համայնք:

բ. Ալժիրի բողոքական եկեղեցին, որն ունի 300 անդամ, 4 հովիվ և 5 աղոթավայր: Ալժիրում ոչ կաթողիկե ուրիշ մեծ եկեղեցի գոյություն չունենալու պատճառով և Ե. Հ. Խ.-ի հետ հաղորդակցելու անհրաժեշտությունից մղված այս փոքր եկեղեցին դիմել էր «գործակից» անդամ դառնալու խնդրանքով:

գ. Ինդոնեզիայի Սանկիր տալող եկեղեցին, որն ունի 183.399 անդամ, 90 հովիվ և 189 քարոզիչ:

դ. ԱՄՆ, ազգային կոմիտեի համայնքային եկեղեցիներ, որոնք ունեն 125.000 անդամ և 185 համայնք: Անդամների կեսը սեվամորթներ են:

6. Չորեքշաբթի օրը, օգոստոսի 14-ի երեկոյան, ժամը 18-ին, Արևմտյան Բեռլինի պետական իշխանության և եկեղեցիների անունից «Շարլոտենբուրգ» շքեղ պալատում մասնավոր ընդունելություն տեղի ունեցավ՝ ի պատիվ Ե. Հ. Խ.-ի կենտրոնական կոմիտեի ժողովի մասնակիցների: Ընդունելության ընթացքում սենատոր պրոֆ. Վեռները գեղեցիկ մի ճառով ողջունեց հյուրերին՝ նշելով, որ Բեռլինը եղել է էկումենիկ կյանքի օրրան՝ ի հեճուկս նացիստական հակառակորդ ուժերի:

Հրավերի ընթացքում Ե. Հ. Խ.-ի անունից պատասխան խոսքով հանդես եկավ Ե. Հ. Խ.-ի պատվավոր նախագահ դոկտ. Վիսրրթ Հուֆթը, որն իր ելույթում հիշեց այն բազմաթիվ անձերի անունները, որոնք Գեր-

մանիայում դժվարին օրերին պայքարել էին նացիստական շարժման դեմ՝ քրիստոնեական եղբայրության և միության ոգուց դրդռված:

7. Փակում Կենտրոնական կոմիտեի 26-րդ ժողովի:

Ե. Հ. Խ.-ի Կենտրոնական կոմիտեն իր աշխատանքներն ավարտեց կիրակի օրը, օգոստոսի 18-ին, երեկոյան ժամը 18-ին: Նույն երեկոյան, ժամը 18.15-ին, ժողովի փակման արարողությունը տեղի ունեցավ ս. Մատթեոս եկեղեցում, ուր գոհաբանական աղոթք մատուցվեց, բոլոր անդամների ներկայությամբ, այն գեղեցիկ պատեհության համար, որ դարձյալ ընծայվեց նրանց՝ ս. Հոգու շնորհիվ միասնաբար աշխատելու և միջոցներ գտնելու, թեթևացնելու համար մարդկության առաջ ծառացած դժվարությունները: Փոխադարձ սիրո ողջույն տալով միմյանց, ժողովականները բաժանվեցին իրարից՝ վերստին հանդիպելու համար, այս անգամ Նայրոբիում:

ՆԵՐՍԵՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊՈՉԱՊԱԼՅԱՆ